দত্ত এছ'চিয়েটছ প্ৰাইভেট লিমিটেড

বনাম

ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছ প্ৰাইভেট লিমিটেড আৰু অন্যান্য

নৱেম্বৰ ১৮, ১৯৯৬

[ন্যায়াধীশ বি. পি. জীৱন ৰেড্ডী আৰু ন্যায়াধীশ চুহাছ চি. সেন]

টেণ্ডাৰ(নিবিদা পত্ৰ)- টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ- সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়া স্বচ্ছ, নিৰপেক্ষ আৰু মুক্ত- ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ(কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ)- টেণ্ডাৰত নিৰ্দিষ্ট কৰা নহয়- টেণ্ডাৰ লাভ কৰাৰ পিছত নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়- নিম্নতম টেণ্ডাৰদাতাক তেওঁৰ অফাৰ 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ'ৰ ভিতৰত সামৰি ল'বলৈ কোৱা হয়- সেই অনুসৰি অফাৰ উত্থাপন আৰু টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰা হয়- উপস্থাপন কৰে, টেণ্ডাৰ গ্ৰহণৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো নিয়মৰ অৰ্থাৎ স্বচ্ছতা, নিৰপেক্ষতা আৰু মুক্ত অৱস্থাৰ বিৰোধিতা কৰি কলুষিত কৰা হয়- কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা বাহ্যিক কাৰণত ক্ষমতাৰ অপব্যৱহাৰে তেওঁলোকক উপযুক্ত শাস্তিৰ বাবে দায়বদ্ধ কৰি তুলিব।

ভাৰতৰ সংবিধান, ১৯৫০- অনুচ্ছেদ ১৪, ২৯৮- চৰকাৰী চুক্তি- টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ- উপস্থাপন কৰে, প্ৰাকৃতিক ন্যায়ৰ নীতি অনুসৰণ কৰা হ'ব।

অসমৰ আবকাৰী আয়ুক্তই ১৯৯৪চনৰ ১৬মে'ৰ পৰা ১৯৯৬চনৰ ১৫মে'লৈকে ৰেক্টিফায়েড স্প্ৰিৰিট (গ্ৰেড-১)ৰ পাইকাৰী যোগানৰ বাবে টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰিছিল। সোতৰখন টেণ্ডাৰ লাভ কৰা হৈছিল আৰু প্ৰতি এল. পি. এল.-ত উদ্ধৃত হাৰ ৯.২০টকাৰ পৰা ১৬.৫৫টকাৰ ভিতৰত আছিল। ১

আৰু ২নং-ত থকা ব্যক্তিৰ টেণ্ডাৰসমূহ অযোগ্য বুলি প্ৰমাণিত হৈছিল আৰু বিবেচনাৰ পৰা বাদ দিয়া হৈছিল। ৩নং-ত পৰৱৰ্তী সৰ্বনিম্ন টেণ্ডাৰ আছিল- আবেদনকাৰীৰ। কিন্তু, তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰাৰ পৰিৱৰ্তে, চৰকাৰে 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ'ৰ এটা নীতি কাৰ্যকৰী কৰিছিল। অভিযোগ অনুসৰি ৰাজ্যৰ বাহিৰত প্ৰচলিত মূল্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ প্ৰতি এল. পি. এল.-ত ১৪.৭২টকাৰ পৰা ১৫.৭১ টকাৰ ভিতৰত নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। ১১নং-ৰ ব্যক্তিগৰাকীৰ অফাৰটো 'ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ'ৰ ভিতৰত সৰ্বনিম্ন আছিল কিয়নো তেওঁ ১৫.০৫টকা এল. পি. এল. উদ্ধৃত কৰিছিল। তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰাৰ পৰিৱৰ্তে, আবেদনকাৰীক তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ সংশোধন কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা হৈছিল, যিটো তেওঁ ১৫.৭১টকাৰ উদ্ধৃত কৰি কৰিছিল, যিটো সৰ্বাধিক কাৰ্য্যকৰী পৰিসৰৰ আৰু তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। টেণ্ডাৰাৰসকলৰ মাজৰ এজন উত্তৰদাতা নং ১-এ আপীলকাৰীৰ নিৰ্দেশ গ্ৰহণক প্ৰত্যাহ্বান জনাই উচ্চ ন্যায়ালয়ত আবেদন জনাইছিল। লেখ আবেদনখন একক ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা নাকচ কৰা হৈছিল কিন্তু, খণ্ড বিচাৰপীঠে আপীলটো গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু আবেদনকাৰীৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাটো বাতিল কৰি নতুন টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। আবেদনকাৰীয়ে বৰ্তমানৰ আপীল দাখিল কৰিছিল। আপীলটো নাকচ কৰি, এই আদালত-

উপস্থাপন কৰে- ১.১ আপীলকাৰীৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো কলুষিত কৰা হৈছে। আপীলকাৰীৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে অনুসৰণ কৰা প্ৰক্ৰিয়াটো অন্যায় আৰু চৰকাৰে এনে বিষয়ত অনুসৰণ কৰিব লগা নিয়মসমূহ হল- যেনে মুক্ততা, স্বচ্ছতা আৰু নিৰপেক্ষ লেনদেন। [৭১৪- ডি, ৭১৭-বি]

১.২ কর্তৃপক্ষই টেণ্ডাৰ জাননীতে টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ সময়ত গ্ৰহণ কৰিব বিচৰা পদ্ধতিতে দাবী কৰা নিৰপেক্ষতা অৱগত কৰা উচিত আছিল। এইটো কৰা হোৱা নাছিল। টেণ্ডাৰ জাননীখনত 'ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ' উল্লেখ কৰা নাছিল বা কোৱা নাছিল যে কেৱল 'ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ'ৰ ভিতৰত অহা টেণ্ডাৰসমূহহে বিবেচনা কৰা হ'ব। চৰকাৰে প্ৰথমে ব্যৱহাৰযোগ্যতাৰ পৰিসৰ নিৰ্ধাৰণ কৰিব আৰু তাৰ পিছত তেওঁলোকে নিম্নতম যোগ্য নিৰ্দেশদাতাক কাউণ্টাৰ অফাৰ দিবলৈ আহ্বান কৰিব বুলিও উল্লেখ কৰা নাছিল। এই সকলোবোৰ কথা টেণ্ডাৰ জাননীখনত উল্লেখ কৰা হোৱা নাছিল। [৭১৪-ই-এফ]

১.৩ 'ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ'ৰ ধাৰণাটোও বোধগম্য নহয়, বা ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ'ৰ ধাৰণা, প্ৰয়োজনীয়তা বা প্ৰকৃত উদ্দেশ্যৰ বিবেচনা কৰাটোও সম্ভৱ নহয়। তথাকথিত 'ভায়াবিলিটি ৰেঞ্জ'ৰ ধাৰণাটো একেবাৰে হাস্যকৰ যেন লাগে। আবেদনকাৰীয়ে প্ৰায় দুবছৰতকৈও অধিক সময়ছোৱাত লেখ আবেদন আৰু লেখ আপীলৰ অপেক্ষাত প্ৰতি এল. পি. এল.-ত ৯.২০টকাৰ হাৰত ৰেক্টিফায়েড স্প্ৰিৰিট যোগান ধৰি আছিল, যদিও টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰাৰ সময়ছোৱাত লাভ কৰা হাৰ আছিল- প্ৰতি এল. পি. এল.-ত ১১.০৫টকা। এই সত্যই স্পষ্টভাৱে প্ৰমাণ কৰে যে চৰকাৰে অধিক উচ্চ সম্ভাৱনীয়তাৰ পৰিসৰ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ কোনো কাৰণ নাছিল। [৭১৫ চি, এইচ ৭১৪-এইচ]

১.৪ চৰকাৰে কেৱল আপীলকাৰীক 'কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰ'ৰ ভিতৰত আহিবলৈ কাউণ্টাৰ অফাৰ দিবলৈ আহ্বান জনাইছিল আৰু 'কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰ'ৰ উচ্চ সীমাত তেওঁৰ সংশোধিত অফাৰ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। আন কোনো নিৰ্দেশদাতাক কাউণ্টাৰ অফাৰ দিয়াৰ এনে কোনো সুযোগ দিয়া হোৱা নাছিল। এইটো সমানেই এক ক্ষতিকাৰক তথ্য। [৭১৬-ডি]

১.৫ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে যি পদ্ধতি অনুসৰণ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিছে, সেয়া টেণ্ডাৰ জাননীখনত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিব লাগিব। প্ৰাপ্ত টেণ্ডাৰৰ বিবেচনা আৰু টেণ্ডাৰ গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত অনুসৰণ কৰিবলগীয়া প্ৰক্ৰিয়া স্বচ্ছ, নিৰপেক্ষ আৰু মুক্ত হ'ব লাগে। যদিও বিচাৰৰ এক সঠিক ত্ৰুটি নিশ্চিতভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ নহ'ব, যিকোনো বাহ্যিক কাৰণত ক্ষমতাৰ যিকোনো অপব্যৱহাৰে সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষক উপযুক্ত শাস্তিৰ সন্মুখীন কৰিব। [৭১৭- বি- চি]

শিৱ সাগৰ তিৱাৰী বনাম ভাৰত সংঘ, [১৯৯৬] ৬ এচ.চি.চি. ৫৫৮ [১৯৯৬] ৬ এচ.চি.চি. ৫৯৯-ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল।

দেৱানী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰ- দেৱানী আপীল নং ১৪৬০৩- ১৯৯৬।

ডব্লিউ. এ. নং ৪২৪-৯৫-ত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১০-০৭-৯৬তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

আপীলকাৰীৰপক্ষত শ্ৰী কপিল চিব্বল, এম. এল. লাহোটি, হিমাংশু শেখৰ, পৱন শৰ্মা আৰু শ্ৰীমতী সংগীতা পাণ্ডে।

উত্তৰদাতাৰপক্ষত এইচ. এন. চালভে আৰু এছ. এম. চৌধুৰী, সুনীল কুমাৰ জৈন, জতিন্দৰ কুমাৰ ভাটিয়া, মনীষ কুমাৰা আৰু শাকিল আহমেদ চৈয়দ।

আদালতৰ ৰায় প্ৰদান কৰিছিল-

ন্যায়াধীশ বি. পি. জীৱন ৰেড্ডিৰ, অনুমতি প্ৰদান।

কিছুমান পৰিস্থিতিত শাসকসকলৰ পদ্ধতিবোৰ সঁচাকৈয়ে বৰ্ণনা কৰিব নোৱাৰা আৰু এইটো এনেকুৱা এটা উদাহৰণ। অসমৰ আবকাৰী আয়ুক্তই ১৯৯৪চনৰ ১৬মে'ৰ পৰা ১৯৯৬চনৰ ১৫মে'লৈকে তিনিচুকীয়াৰ আবকাৰী গুদামলৈ ৰেক্টিফায়েড স্প্ৰিৰিটৰ (গ্ৰেড-১) পাইকাৰী যোগানৰ বাবে টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰিছিল। টেণ্ডাৰ ১৯৯৩চনৰ ২৮ মে'ত মুকলি কৰা হৈছিল। তলত উল্লেখ কৰা প্ৰায় সোতৰখন টেণ্ডাৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ নামৰ বিপৰীতে উল্লেখ কৰা হাৰৰ উদ্ধৃতি দি লাভ কৰা হৈছিলঃ

১. মেচাৰ্চ হিমাংশু এণ্টাৰপ্ৰাইজেছ, আৰ. কে. বৰদলৈ ৰোড, ডিব্ৰুগড়। ৯.২০টকা

২. শ্ৰী জিতেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া, চৌকিদিংহী, ডিব্ৰুগড়। ১০.৪৮টকা

৩. মেচাৰ্চ দত্ত এছ'চিয়েটছ প্ৰাইভেট লিমিটেড, চৌকিদিংহী, ডিব্ৰুগড়। ১১.১৪টকা

৪. শ্ৰী প্ৰদীপ কুমাৰ দত্ত, চৌকিদিংহী, ডিব্ৰুগড়। ১১.৭৫টকা

৫. মেচাৰ্চ চিভিলিয়াৰ এণ্টাৰপ্ৰাইজেছ, ৰাজগড়, গুৱাহাটী। ১২.৫৭টকা

৬. মেচাৰ্চ ওনাশ এণ্টাৰপ্ৰাইজেছ, জি. এছ. ৰোড, গুৱাহাটী। ১৩.২০টকা

৭. শ্ৰী উমেশ চন্দ্ৰ বৰা, লউকুলি, তিনিচুকীয়া। ১৩.৬৯টকা

৮. মেচাৰ্চ নৰ্থ ইষ্ট ট্ৰেড এজেন্সী, আঠগাঁও, গুৱাহাটী। ১৩.৯৯টকা

৯. মেচাৰ্চ একো ট্ৰেডাৰচ, ৰাজগড় গুৱাহাটী। ১৪.২৮টকা।

১০. মেচাৰ্চ নোবেল চেলচ এজেন্সী, জি. এছ. ৰোড, দিশপুৰ, গুৱাহাটী। ১৪.৫৫টকা

১১. শ্ৰী প্ৰণৱ কুমাৰ ৰাজখোৱা, কোল ৰোড, তিনিচুকীয়া। ১৫.০৫টকা

১২. মেচাৰ্চ ইউনাইটেড আসাম কোম্পানী, ৰূপালী পথ, যোৰহাট। ১৫.৫৫টকা

১৩. মেচাৰ্চ ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছ প্ৰাইভেট লিমিটেড, বিষ্ণু মাৰ্কেট, গুৱাহাটী। ১৫.৫৫টকা

১৪. শ্ৰী বিজয় কুমাৰ জসৰাচাৰিয়া, গুৱাহাটী। ১৬.০৫টকা

১৫. শ্ৰী দিলীপ ৰাজখোৱা, তিনিচুকীয়া। ১৬.১৩টকা

১৬. মেচাৰ্চ প্ৰদীপ কুমাৰ খৈতান, এ. টি. ৰোড, যোৰহাট। ১৬.৩৯টকা

১৭. মেচাৰ্চ নিউ আশীষ এণ্টাৰপ্ৰাইজ, টি. আৰ. ফুকন ৰোড, গুৱাহাটী। ১৬.৫৫টকা

এইটো কোৱা হৈছে যে, আবেদনত পোৱা সোতৰখন টেণ্ডাৰৰ ভিতৰত, ক্ৰমিক নং ১ আৰু ২ অযোগ্য বুলি প্ৰমাণিত হৈছিল আৰু সেয়েহে, বিবেচনাৰ পৰা বাদ দিয়া হৈছিল। যদি এনেকুৱা হয়, তেন্তে আশা কৰিব পাৰি যে, আয়ুক্তই ক্ৰমিক নং ৩ [ইয়াত আপীলকাৰী মেচাৰ্চ দত্ত এছ'চিয়েটছ প্ৰাইভেট লিমিটেড] ব্যক্তিগৰাকীৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিব, তেওঁৰ সৰ্বনিম্ন টেণ্ডাৰ হোৱাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত। তেওঁ তেনে কৰা নাছিল। তেওঁ কোৱা নাছিল যে, দত্ত এছ'চিয়েটছৰ প্ৰস্তাৱ এক প্ৰকৃত প্ৰস্তাৱ নাছিল বা তেওঁৰ সৈতে চুক্তিৰ চৰ্তসমূহ পূৰণ কৰাৰ অৱস্থাত নাই। আনহাতে, আয়ুক্ত আৰু চৰকাৰে প্ৰৱেশ কৰি, নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ অনুশীলন কৰিছিল, যাক তেওঁলোকে "কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰ" বুলি কয়। তেওঁলোকে কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰ প্ৰতি এল. পি. এল.-ত ১৪.৭২-ৰ পৰা ১৫.৭১ টকাৰ ভিতৰত নিৰ্ধাৰণ কৰিছিল। কোৱা হয় যে, ৰাজ্যসমূহৰ বাহিৰত প্ৰচলিত মূল্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰত উপনীত হৈছিল কিয়নো চুক্তিৰ

অধীনত যোগান ধৰিবলগীয়া বেছিভাগ সংশোধন কৰা স্পিৰিট অসম ৰাজ্যৰ বাহিৰত ক্ৰয় কৰিব লগা হৈছিল। যদি কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ প্ৰাসংগিক আধাৰ আছিল, তেন্তে কোনোৱে আশা কৰিব পাৰে যে আয়ুক্ত আৰু অসম চৰকাৰে ক্ৰমিক নং ১১-ত [শ্ৰী প্ৰণৱ কুমাৰ ৰাজখোৱাল] টেণ্ডাৰখন গ্ৰহণ কৰিব। তেওঁলোকেও এই কাম কৰা নাছিল। তেওঁলোকে দত্ত এছ'চিয়েটছ [ইয়াত আবেদনকাৰী]ক তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ সংশোধন কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছিল, যিটো তেওঁ প্ৰতি এল. পি. এল.-ত ১৫.৭১টকাত উদ্ধৃত কৰি কৰিছিল [যিটো সৰ্বাধিক কাৰ্য্যকৰী পৰিসৰ হয়]। তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। ইয়াৰ পিছত ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছ প্ৰাইভেট লিমিটেড [ইয়াত ১নং উত্তৰদাতা] যিজন টেণ্ডাৰৰ ওপৰোক্ত তালিকাত ক্ৰমিক নং ১৩-ত আছে, তেওঁ আবেদনকাৰীৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণক লৈ গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত এক লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল। ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছে দাখিল কৰিছিল যে, ১৫.৫৫টকাত তেওঁৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ নকৰা আৰু আপীলকাৰীক তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ সংশোধন কৰিবলৈ বাধ্য কৰাই তেওঁৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাটো আইন বিৰোধী, অন্যায়মূলক আৰু স্বেচ্ছাচাৰী। লেখ আবেদনখন এজন পৰিচিত একক ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা নাকচ কৰা হৈছিল। অৱশ্যে, আপীলৰ ভিত্তিত খণ্ড বিচাৰপীঠে ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা লেখ আপীলৰ অনুমতি প্ৰদান কৰিছে আৰু আপীলকাৰীৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাটো বাতিল কৰিছে। খণ্ড বিচাৰপীঠে গম পালে যে, আয়ুক্ত আৰু চৰকাৰে অন্যায়ভাৱে কাম কৰিছে আৰু কেৱল আপীলকাৰী- দত্ত এছ'চিয়েটছক আন নিৰ্দেশদাতাসকলক একেধৰণৰ সুযোগ নিদিয়াকৈ প্ৰত্যুত্তৰ দাখিল কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে সেই অনুসৰি নিৰ্দেশ দিছিল যে, চুক্তিখন প্ৰদান কৰাৰ বাবে নতুন টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰা হ'ব। নতুন টেণ্ডাৰ আহ্বান আৰু চূড়ান্ত নকৰা সময়ছোৱালৈকে নিৰ্দিষ্ট নিৰ্দেশনাও দিছে।

পক্ষসমূহৰ কথা শুনাৰ পিছত, আমাৰ অভিমত যে আপীলকাৰীৰ টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰা সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো এটাতকৈ অধিক অবৈধতাৰ দ্বাৰা কলুষিত হয়। *প্ৰথমতে,* টেণ্ডাৰ জাননীখনত 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ' উল্লেখ কৰা নাছিল বা কোৱা নাছিল যে, কেৱল কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰৰ ভিতৰত অহা টেণ্ডাৰহে বিবেচনা কৰা হ'ব। অধিক গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে, টেণ্ডাৰ জাননীখনত এইটোও কোৱা হোৱা নাছিল যে, টেণ্ডাৰ লাভ কৰাৰ পিছত, আয়ুক্ত/চৰকাৰে প্ৰথমে 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ' নিৰ্ধাৰণ কৰিব আৰু তাৰপিছত নিম্নতম যোগ্য টেণ্ডাৰক কাউণ্টাৰ অফাৰ দিবলৈ আহ্বান কৰিব। কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ অনুশীলন আৰু দত্ত এছ'চিয়েটছক যোগ্য নিৰ্দেশকসকলৰ ভিতৰত আটাইতকৈ কম নিৰ্দেশক বুলি অভিযোগ কৰাৰ ভিত্তিত প্ৰতি-প্ৰস্তাৱ দিবলৈ আহ্বান জনোৱাটো নিৰ্দেশ জাননীৰ বাহিৰত। নিৰপেক্ষতাই দাবী কৰিছিল যে, কৰ্তৃপক্ষই টেণ্ডাৰ জাননীতে সেই প্ৰক্ৰিয়াটো অৱগত কৰা উচিত আছিল যিটো তেওঁলোকে টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ সময়ত গ্ৰহণ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিছিল। তেওঁলোকে তেনেকুৱা একো কৰা নাছিল। *দ্বিতীয়তে,* আমি মূল ধাৰণাটো বুজিব পৰা নাই। যদিও, আবেদনকাৰীৰ পৰামৰ্শদাতা শ্ৰী কপিল চিবালে আৰু অসম ৰাজ্যৰ পৰামৰ্শদাতাই আমাক এই বিষয়ে বুজাই দিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। পৰিচিত পৰামৰ্শদাতাই উল্লেখ কৰিছিল যে, molasses-ৰ নিয়ন্ত্ৰণ নোহোৱা হোৱাৰ বাবে বজাৰত সময়ে সময়ে সংশোধন কৰা স্পিৰিটৰ মূল্য হ্ৰাস-বৃদ্ধি হয় আৰু সেয়েহে, এই আদালতৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি অসম চৰকাৰৰ আবকাৰী বিভাগৰ সচিবে দাখিল কৰা প্ৰতি-প্ৰমাণপত্ৰত (১) ডিষ্টিলাৰীৰ ব্যয় মূল্য; (২) ৰপ্তানি পাছ মাচুল; (৩) কেন্দ্ৰীয় বিক্ৰী কৰ; (৪) পৰিবহণ মাচুল; (৫) ট্ৰানজিট অপচয় @ ১% আৰু; (৬) গুদামৰ কাৰ্য্যকৰী অপচয় @ ১১/২%-ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। শ্ৰী চিবালে লগতে ব্যাখ্যা কৰিছিল যে, হ্ৰাস-বৃদ্ধি সম্ভাৱনাৰ বাবে, টেণ্ডাৰ

জাননীখনত দফা (১৬) অন্তৰ্ভুক্ত থাকে যি চৰকাৰৰ ওচৰত ৰাজ্যসমূহত বজাৰ মূল্য বৃদ্ধি বা হ্রাসৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি চুক্তিৰ হাৰ হ্রাস বা বৃদ্ধি কৰাৰ ক্ষমতা সংৰক্ষিত কৰে। আমি এতিয়াও বুজিব পৰা নাই। দফা (১৬)ত চুক্তিৰ পৰৱৰ্তী পৰিস্থিতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে, অৰ্থাৎ চুক্তি চলি থকা সময়ত হোৱা পৰিস্থিতিৰ বিষয়ে, চুক্তিৰ আৰম্ভণিৰ পৰিস্থিতিৰ বিষয়ে নহয়। নিৰ্দেশদাতাসকল কঠোৰ পৰিশ্ৰমী ব্যৱসায়ী। তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ আগ্ৰহ ভালদৰে জানে। যদি তেওঁলোকে প্ৰতি এল.পি.এল. ১১.১৪টকাত ৰেক্টিফায়েড স্প্ৰিৰিট যোগান ধৰিবলৈ সাজু হয় বা তেনেধৰণৰ কাৰ্যত, চৰকাৰে কিয় ভাবিব লাগে যে, তেওঁলোকে এনে কৰিব নোৱাৰিব আৰু তথাপিও অধিক উচ্চ কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে। টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰাৰ সময়ছোৱাত প্ৰাপ্ত হোৱা হাৰ কেৱল প্ৰতি এল. পি. এল.-ত ১১.০৫ টকা হোৱাই নহয়, অধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্যটো হ'ল যে, প্ৰায় দুবছৰতকৈও অধিক সময়ৰ ভিতৰত লেখ আবেদন আৰু লেখ আপীল চলি থকাৰ সময়ত, আপীলকাৰীয়ে প্ৰতি এল. পি. এল.-ত সংশোধন কৰা ৯.২০টকা প্ৰদান কৰি আহিছে। যদি কাৰো বাবে ১৪.৭২টকাতকৈ কম হাৰত [কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰৰ নিম্ন সংখ্যা] ৰেক্টিফায়েড স্প্ৰিৰিট যোগান ধৰাটো সম্ভৱ নাছিল, তেন্তে আবেদনকাৰীয়ে কেনেকৈ ইমান দীঘলীয়া সময়ৰ বাবে ইমান কম হাৰত- ৯.২০টকাত যোগান ধৰি থাকিব পাৰে। এই পৰ্যায়ত উল্লেখ কৰাটো প্ৰাসংগিক হ'ব পাৰে যে, আপীলকাৰীয়ে কি পৰিস্থিতিত উক্ত হাৰত যোগান ধৰিবলৈ স্বেচ্ছাই আগুৱাই আহিছিল। ইয়াত উত্তৰদাতা ইণ্ডো মাৰ্কেন্টাইলছে লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল আৰু এক অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আদেশ বিচাৰিছিল। বিদ্বান একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে [২ জুন, ১৯৯৪ তাৰিখৰ নিৰ্দেশৰ জৰিয়তে] নিৰ্দেশ দিছিল যে, যদিও দত্ত এছ'চিয়েটছ [ইয়াত আপীলকাৰী]ক কন্ট্ৰেকখন দিয়া নহ'ব, তেওঁক লেখ আবেদনকাৰীয়ে তেওঁৰ আগত উল্লেখ কৰা সৰ্বনিম্ন উদ্ধৃত

হাৰত চুক্তিটো কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া হ'ব। উত্তৰদাতা নং ৩ (দত্ত এছ'চিয়েটছ)-এ কয় যে সৰ্বনিম্ন উদ্ধৃত হাৰ হৈছে- ১১.১৪। যদি সৰ্বনিম্ন উদ্ধৃত হাৰ প্ৰতি এল.পি.এল.-ত ৯.২০ হয় তেন্তে সেই হাৰত উত্তৰদাতা নং ৩ (দত্ত এছ'চিয়েটছ)-ক চুক্তি প্ৰদান কৰা হ'ব।" উক্ত নিৰ্দেশ অনুসৰি আপীলকাৰী- দত্ত এছ'চিয়েটছসকলে ১৯৯৪চনৰ জুন মাহৰ পৰা ১৯৯৬চনৰ অক্টোবৰ মাহলৈকে প্ৰতি এল. পি. এল.-ত সংশোধন কৰা স্পিৰিট @ ৯.২০টকা যোগান ধৰি আহিছে। উক্ত নিৰ্দেশটোৱে আপীলকাৰীক(লেখ আবেদনৰ উত্তৰদাতা নং ৩) ৯.২০টকা হাৰত যোগান ধৰিবলৈ বাধ্য কৰা নাছিল। যদি সেই হাৰ সম্ভৱপৰ বা অৰ্থনৈতিক নহ'লহেঁতেন, তেন্তে তেওঁ "ক্ষমা কৰিব" বুলি ক'ব পাৰিলেহেঁতেন। তেওঁ সেই কথা কোৱা নাছিল কিন্তু, সন্মত হৈছিল আৰু ১৯৯৬চনৰ অক্টোবৰ মাহলৈকে সেই হাৰত যোগান ধৰি আহিছে। এইটোও সমানে গুৰুত্বপূৰ্ণ যে, এই আদালতৰ অন্তৰৰ্তীকালীন নিৰ্দেশ অনুসৰি [যি চৰকাৰক অন্তৰৰ্তীকালীন ব্যৱস্থাৰ সন্দৰ্ভত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশসমূহ কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল] ইয়াত আপীলকাৰী আৰু প্ৰথম উত্তৰদাতা দুয়োৰে সৈতে আলোচনা অনুষ্ঠিত হৈছিল; দুয়োজনে ৯.২০টকাত যোগান ধৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিছিল। আয়ুক্তজনে, নিশ্চিতভাৱে, আপীলকাৰীৰ ওপৰত ১নং উত্তৰদাতা- ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছক, তেওঁৰ দ্বাৰা ১৪অক্টোবৰ, ১৯৯৬তাৰিখৰ নিৰ্দেশত দিয়া কাৰণৰ বাবে বাছনি কৰিছিল। অৱশ্যে, হাৰ ৯.২০টকা হৈয়ে আছে আৰু আপীলকাৰীৰ পৰামৰ্শদাতাই আপীলকাৰীৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ নকৰাৰ বাবে আয়ুক্তৰ ওচৰত অভিযোগ উত্থাপন কৰি আহিছে। এই সকলোবোৰ তথ্যই তথাকথিত 'কাৰ্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ' আৰু 'কাৰ্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ'ৰ ধাৰণাক একেবাৰে হাস্যত্মক কৰি তোলে আৰু আমি তিনি বছৰৰ সময়সীমাৰ শেষ হোৱাৰ পৰা বেছি দূৰ নহয়, যাৰ বাবে টেণ্ডাৰ আহ্বান কৰা হৈছিল। ১৯৯৪চনৰ ২জুন তাৰিখৰ বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ interlocutory order

(অন্তৰৰ্তীকালীন আদেশ) বা এই আদালতৰ interim order(অন্তৰৰ্তীকালীন নিৰ্দেশ) অনুসৰি গৃহীত ১৪অক্টোবৰ, ১৯৯৬তাৰিখৰ আয়ুক্তৰ নিৰ্দেশত ৰপ্তানি কৰা ৰাজ্যসমূহত বজাৰৰ হাৰৰ উঠা-নমাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি যোগানৰ হাৰত কোনো উঠা-নমাৰ ব্যৱস্থা কৰা হোৱা নাই, যি টেণ্ডাৰৰ চৰ্তাৱলীৰ দফা (১৬)ৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছে, যিটো একেবাৰে অস্বাভাৱিক যেন লাগে। ওপৰত উল্লেখ কৰা বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ নিৰ্দেশত এইটোও কোৱা হোৱা নাই যে, তাত নিৰ্ধাৰিত হাৰটো আনুমানিক আৰু লেখ আবেদনৰ চূড়ান্ত শুনানিৰ সময়ত ই পুনৰীক্ষণৰ বিষয় হ’ব। দৰাচলতে, বিদ্বান একক ন্যায়াধীশ বা খণ্ড বিচাৰপীঠে এনে কোনো সংশোধন কৰা নাছিল। এই পৰিস্থিতিত, আমি কৈছিলো যে আমি 'কাৰ্য্যকাৰিতা পৰিসৰ'ৰ ধাৰণা, ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু/বা ইয়াৰ প্ৰকৃত উদ্দেশ্য বুজিবলৈ বা প্ৰশংসা কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। *তৃতীয়তে,* খণ্ড বিচাৰপীঠে ৰায়দানত বাৰে বাৰে উল্লেখ কৰিছে যে 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ' নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ পিছত চৰকাৰে কেৱল আবেদনকাৰী- দত্ত এছচিয়েটচক [লেখ আবেদনত তৃতীয় উত্তৰদাতা/লেখ আবেদন] 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰৰ' ভিতৰত অহাৰ বাবে প্ৰতি-প্ৰস্তাৱ দিবলৈ আহ্বান জনাইছিল আৰু তেওঁৰ সংশোধিত প্ৰস্তাৱ 'কাৰ্য্যকাৰিতাৰ পৰিসৰ'ৰ উচ্চ সীমাত [১৫.৭১টকা] অহাৰ বাবে আহ্বান জনাইছিল। খণ্ড বিচাৰপীঠে গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে যে, প্ৰথম উত্তৰদাতাকে ধৰি আন কোনো নিৰ্দেশদাতাক কাউণ্টাৰ অফাৰ দিয়াৰ এনে কোনো সুযোগ দিয়া হোৱা নাছিল। খণ্ড বিচাৰপীঠে সঠিকভাৱে উল্লেখ কৰাৰ দৰে, ই সমানেই এক ক্ষতিকাৰক কাৰক।

এনেদৰে এইটো স্পষ্ট যে, আয়ুক্ত আৰু অসম চৰকাৰে দত্ত এছ’চিয়েটছৰ [ইয়াত আপীলকাৰীৰ] টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অনুসৰণ কৰা সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো অন্যায় আৰু চৰকাৰে এনে বিষয়ত অনুসৰণ কৰিব লগা নিয়মসমূহৰ বিৰোধী, যেনে, *মুক্ততা, স্বচ্ছতা* আৰু *নিৰপেক্ষ*

লেনদেন। আমি ইয়াত উল্লেখ কৰা ভিত্তি নং ১ আৰু ২, তৃতীয় ভিত্তিতকৈ অধিক মৌলিক যাৰ ওপৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আপীলৰ অনুমতি দিছে।

এই বিষয়টোৰ পৰা আঁতৰি যোৱাৰ আগতে আমি এইটোও ক'ব লাগিব যে, আমি খণ্ড বিচাৰপীঠৰ এটা বিশেষ পৰ্যবেক্ষণক প্ৰশংসা কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। ইয়াৰ ৰায়দানৰ ১২ নং দফাত কোৱা হৈছেঃ "গুদামঘৰলৈ স্পিৰিটৰ যোগানৰ দৰে বিষয়ত, নিম্ন বা উচ্চ হাৰৰ অফাৰে চৰকাৰী ৰাজহৰ ওপৰত কোনো প্ৰভাৱ পেলাব নোৱাৰে। যোগান ধৰোঁতাই যিমানে অধিক লাভ উপাৰ্জন কৰে, চৰকাৰে সিমানে অধিক বিক্ৰীকৰ আৰোপ কৰিব পাৰে।" উচ্চ হাৰত টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰিলে চৰকাৰৰ ৰাজহৰ ওপৰত কেনেদৰে প্ৰভাৱ নপৰে সেয়া বুজি পোৱাটো আমাৰ বাবে কঠিন হৈ পৰিছে। দ্বিতীয়তে, যোগান ধৰোঁতাই যিমানেই অধিক লাভ উপাৰ্জন কৰে, চৰকাৰে সিমানেই অধিক বিক্ৰী কৰ উপলব্ধি কৰিব বুলি কৰা পৰ্যবেক্ষণটো বুজি পোৱাটো আমি আৰু অধিক কঠিন অনুভৱ কৰোঁ। বিক্ৰী কৰ লাভৰ সৈতে জড়িত নহয়। ই বিক্ৰী মূল্যৰ সৈতে জড়িত আৰু আমি চৰকাৰে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অধিক হাৰ পৰিশোধ কৰা আৰু কম সংখ্যাত বিক্ৰী কৰ আদায় কৰাৰ কোনো যুক্তি দেখা পোৱা নাই।

এই পৰিস্থিতিত, আমি এই ৰায়দানত কৰা পৰ্যৱেক্ষণৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত নতুন টেণ্ডাৰ মুকলি কৰিব পাৰি বুলি নিৰ্দেশটোৰ ওপৰত উল্লেখ কৰা ভিত্তিত ৰিট আপীলত ডিভিজন বেঞ্চৰ ৰায়দানক নিশ্চিত কৰোঁ। আমি পুনৰ কওঁ যে, টেণ্ডাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে যি পদ্ধতি অনুসৰণ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিছে সেয়া টেণ্ডাৰ জাননীত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিব লাগিব। প্ৰাপ্ত টেণ্ডাৰৰ বিবেচনা আৰু টেণ্ডাৰ গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত অনুসৰণ কৰিবলগীয়া প্ৰক্ৰিয়া স্বচ্ছ, নিৰপেক্ষ আৰু মুক্ত হ’ব লাগে। যদিও এক সঠিক ত্ৰুটি বা ৰায়দানৰ ত্ৰুটি নিশ্চিতভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ নহ'ব, বাহ্যিক কাৰণত যিকোনো

ক্ষমতাৰ অপব্যৱহাৰে, এইটো স্পষ্ট যে, *শিৱ সাগৰ তিৱাৰী বনাম ভাৰত চৰকাৰ* (ৰে.: কেপ্টেইন সতীশ শৰ্মা আৰু শ্ৰীমতী শীলা কৌল) (১৯৯৫চনৰ ৫৮৫নং লেখ আবেদন)।

আমি আৰু নিৰ্দেশ দিছোঁ যে, ইয়াত দিয়া নিৰ্দেশনা অনুসৰি ইয়াৰ পিছত মুকলি কৰিবলগীয়া টেণ্ডাৰ অনুসৰি চুক্তি চূড়ান্ত কৰা পৰ্যন্ত বৰ্তমানৰ অস্থায়ী ব্যৱস্থা অব্যাহত থাকিব। যদিও, শ্ৰী চিবালে ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছক অন্তৰ্ৱৰ্তীকালীন সময়ৰ বাবে চুক্তি প্ৰদান কৰা ১৪অক্টোবৰ, ১৯৯৬ তাৰিখৰ আয়ুক্তৰ আদেশৰ সঠিকতাৰ ওপৰত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছে, আমি সমালোচনা গ্ৰহণ কৰিবলৈ সাজু নহয়। আমাৰ মতে, আয়ুক্তজনে আবেদনকাৰীৰ ওপৰত ইণ্ডো মাৰ্চেণ্টাইলছক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়াৰ বৈধ কাৰণ দাঙি ধৰিছে যেতিয়া দুয়োজনে একে হাৰত প্ৰতি এল. পি. এল. ৯.২০টকা যোগান ধৰিবলৈ সাজু আছিল। আমি পুনৰ নিৰ্দেশ দিওঁ যে, আজিৰ পৰা দুমাহৰ ভিতৰত নতুন টেণ্ডাৰ মুকলি কৰিব লাগে আৰু আজিৰ পৰা চাৰি মাহৰ ভিতৰত সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো চূড়ান্ত কৰিব লাগে।

আপীল আবেদন নাকচ কৰা হৈছে উপৰোক্ত ভিত্তিত । কোনো ব্যয় নাই।

এইছ.কে.

আপীল নাকচ কৰা হৈছে।

....

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক,অনুবাদ শাখা,গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব।”

....